

ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

Prövningsnämnden

Norragatan 17, 22 100 Mariehamn

Tel. (018) 528600 växel, Fax. (018) 528601

www.miljohalsoskydd.ax

BESLUT

Beslut nummer Diarienummer
ÅMH-Pn 25/12 2011-0156

Beslutsdatum
05.09.2012

Sökanden

Anders Johansson
Saltviksvägen 455, Nääs
AX-22320 Ödkarby

Ärende

Ansökan avser miljötillstånd för uttag av bevattningssvatten från Toböle Träsk i Toböle och Näs-Laby byar i Saltviks kommun.

- Ärendet tillståndspliktigt enligt 10 § i landskapslagen (2008:124) om miljöskydd, nedan miljöskyddslagen.
- Ärendet innehåller också en ansökan om förfogande över annans egendom enligt 15 § vattenlag (1996:61) för landskapet Åland, nedan vattenlagen, då samtliga delägare i samfällda vatten inte godkänt vattenuttaget samt placering av pump.

Beslut

Miljötillstånd

ÅMHM beviljar med stöd av 17 § 1 mom. i miljöskyddslagen och 3 kap 16 § i vattenlagen Anders Johansson miljötillstånd för uttag av bevattningssvatten från Toböle Träsk i Toböle och Näs-Laby byar i Saltvik kommun.

Senast 3 månader efter att tillståndet vunnit laga kraft ska bildande av en gemensam bevattningssammanslutning med Näs-Laby bevattningssammanslutning påbörjas. Efter att tillståndsinnehavaren inträtt i befintlig sammanslutning eller en ny bevattningssammanslutning bildats övergår miljötillståndet till bevattningssammanslutningen.

Tillståndet omfattar också tillstånd för placering av pump på samfällt område med Rnr 876:7:1 i anslutning till utloppet, Norrängsdiket.

Giltighet

Tillståndet gäller tillsvidare.

Tillståndet kan ändras eller återkallas av ÅMHM om vattenmängden inte räcker till för alla som kan ges rätt att ta vatten ur Toböle Träsk.

Tillståndshavaren ska inkomma med en ansökan om granskning och revidering av tillståndsvillkor senast 31.12.2022. Om ansökan om revidering inte görs inom den föreskrivna tiden förfaller tillståndet i enlighet med 21 § 2 mom. punkt e i miljöskyddslagen.

Ersättning

ÅMHM har prövat frågan om ersättning enligt 7 kap. 8 § vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland. Myndigheten konstaterar att nedanstående reviderade tillståndsvillkor och föreskrifter utgör sådant skydd att verksamheten inte kommer att orsaka sådan skada som ligger till grund för ersättning enligt 7 kap. 4 och 6 §§ i vattenlagen.

Miljökonsekvensbedömning

ÅMHM har övervägt behovet av miljökonsekvensbedömning, MKB, i enlighet med 2 och 3 §§ i landskapsförordning (2006:86) om miljökonsekvensbedömning. Till underlag för detta beslut krävs inte en MKB.

Villkor och föreskrifter

Tillståndshavaren ska följa nedanstående villkor och föreskrifter utfärdade med stöd av 24 och 26 §§ miljöskyddslagen:

1. Tillstånd ges till vattenuttag på 15000 m³ per år från Toböle Träsk under den tid vattnet inte längre rinner ut från sjön.
24 § punkt e) miljöskyddslagen
4 kap. 1 och 4 §§ vattenlagen
2. Vattenuttag får endast ske så länge som vattennivån i Toböle Träsk inte underskrider nivån N₆₀ + 8,00 meter.
24 § punkt e) miljöskyddslagen
3. Uttag av bevattningsvatten ska ske från minst 5 m djup för att inte riskera att försämra vattenkvaliteten för uttag av dricksvatten.
24 § punkt e) miljöskyddslagen
4 kap. 1 och 4 §§ vattenlagen
4. En pegel för avläsning av vattennivå ska finnas. Pegeln ska vara placerad på ett lämpligt och lättillgängligt ställe och förankrad på sådant sätt att den inte rubbas. På pegeln ska finnas markering av tröskelnivå. Pegeln och dess placering ska

godkännas av ÅMHM.

Mätning av vattenstånd ska göras varannan vecka under perioden maj-september. Okulär besiktning av vattenkvaliteten ska göras i samband med avläsning av pegel, t ex kontroll av synliga algblomningar.

24 § punkt e) miljöskyddslagen
4 kap. 1 och 4 §§ vattenlagen

5. Vattenuttagen ska mätas med vattenmätare. Vattenmätare ska installeras på ett av ÅMHM godkänt sätt.

24 § punkt e) miljöskyddslagen
4 kap. 1 och 4 § vattenlagen

6. En driftjournal ska uppgöras och minst innehålla anteckning om nedanstående:

- Redovisat vattenuttag månadsvis
- Vattenstånd enligt avlästa vattennivåer på pegel.
- Notering om kontroll av vattenkvaliteten, t ex algblomningar eller andra förändringar i vattenkvalitet.
- Eventuella driftstörningar, hur de åtgärdats samt av vem.

Journalen ska kunna uppvisas på begäran.

26 § miljöskyddslagen

7. Verksamheten ska utföras så att negativ miljöpåverkan undviks, så som skada på annans egendom eller olägenhet att nyttja den.

4 § miljöskyddslagen

8. Vid avslutande av verksamhet ska meddelande om avveckling göras till ÅMHM, som kan föreskriva om eventuella åtgärder i samband med avvecklingen.

34 § miljöskyddslagen

Beslutsmotiveringar

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) har granskat miljötillståndsansökan samt förutsättningarna för beviljande av tillstånd. ÅMHM konstaterar att verksamheten inte leder till sådan negativ miljöpåverkan som definieras i 3 § miljöskyddslagen.

Toböle Träsk är råvattentäkt för Tjenan Vatten som levererar ca 11000 – 13000 m³ hushållsvatten till ca 150 abonnenter årligen. Därmed är samtliga andra uttag ur Toböle Träsk tillståndspliktiga enligt bilaga 1 punkt 15.6 i landskapsförordning (2008:130) om miljöskydd.

Toböle Träsk är ca 51 ha stor med ett djup på 17 m och ett medeldjup på ca 10 m. Vattnets teoretiska omsättningstid i Toböle Träsk är lång vilket gör träsket känsligt för vattenuttag. Avrinningsområdet är ca 2 km² vilket är förhållandevis litet men det består till stor del av berg vilket ändå ger snabb tillrinning vid nederbörd.

Toböle Träsk har undersökts flertalet gånger med avseende på vattenväxter, kräftbestånd och snäckfauna. Det har funnits mycket vattenväxter tidigare, bl.a. kransalger på 30 - 40-talet, men mångfalden har minskat. Dock ansågs sjön fortfarande år 1999 vara skyddsvärd med avseende på vattenväxter.

I utredningen "Vissa sjöars känslighet för vattenuttag"¹ anger Tore Lindholm att Toböle Träsk är mindre lämplig för uttag av bevattningsvatten. Enligt Lindholm har ett litet uttag knappast spårbar effekt då sjön har branta stränder och stor yta men vid låga vattenstånd borde uttag av bevattningsvatten inte tillåtas. Lågvatten gynnar nämligen algproduktionen, orsakar lokal igenväxning och kan skada bl a kräftbestånd. Tidvis kraftig algbloomning kan förekomma och potentiellt giftiga arter dominerar. T.ex. uppstod hösten 2006 en kraftig blomning av algen *Woronichinia*. En bidragande orsak till algbloomningar är Toböle Träsks interna belastning. Stora delar av året är bottenvattnet syrefritt. Som värst har det konstaterats vara syrefritt upp till 4 m djup. Vid syrefria förhållanden frigörs fosfor ur bottensedimenten och ökar näringsämnen i vattenmassan, vilket gynnar algbloomning. För att motverka detta syresätts bottenvattnet genom luftning och har gjorts så sedan år 2007.

Andra kända vattenuttag ur Toböle Träsk är förutom Tjenan Vattens uttag av 13000 m³ hushållsvatten Näs-Laby bevattningssammanslutnings uttag av bevattningsvatten. Näs-Laby bevattningssammanslutning har likaså en anhängig ansökan om uttag av 15000 m³ bevattningsvatten. Beaktat alla uttag kommer det totala uttaget att kunna bli 43000 m³ per år. Tjenan Vattens uttag motsvarar en nivåsenkning om 3 cm medan bevattningsuttagen motsvarar tillsammans ca 6 cm och totalsänkningen blir därmed 9 cm. I händelse av ett extremt torrt år kan enbart avdunstningen leda till en teoretisk nivåsenkning om ca - 0,55 m i september. Solinstrålning men framförallt vind är faktorer som styr avdunstningen, vilket gör modeller svårtillämpliga och får anses utgöra en vägledning. Toböle Träsk har få registrerade mätdata (nivåavläsningar). Vid ÅMHM

---

¹ Lindholm T., (2000), *Vissa sjöars känslighet för vattenuttag*, (Åländsk utredningsserie nummer 2). Mariehamn: Ålands landskapsstyrelse

finns 2-3 st kända nivåmätningar, bl.a. nivån + 8,05 m N₆₀ i september 2003, som var ett torrt år. Faktiska uttag av bevattningsvatten under dessa år är dessvärre okända.

Toböle Träsks tröskel har år 2002 fastställts vid en diknings- och underhållsplan för Toböle träsk och Norrängsdiket m.fl. diken. Tröskeln utgörs av vägtrumma i Norrängsdiket med höjden +8,15 m, höjdsystem N₆₀ och är därför den nivå då vattnet inte längre rinner ut från sjön. I syfte att skydda träsket och minska risk för försämring av vattenkvaliteten fastställs en lägsta uttagsnivå för bevattningsvatten. Enligt 12 kap. 4 § vattenlagen ges företräde för vattentäkt för samhällets behov före t.ex. bevattningsvatten om flera söker tillstånd ur samma täkt. Detta innebär att Tjenan Vatten har företräde före bevattningsvattenuttag i händelse av ett extremt torrt år och låga vattennivåer i Toböle Träsk.

Uttag av bevattningsvatten bör ske i den syrefria delen av vattenmassan, vilket därmed skulle kunna ha en positiv effekt för vattenkvaliteten. Uttag av bevattningsvatten bör också ske ur den syrefria vattenmassan för att skydda det syrerika ytvattnet som nyttjas för dricksvatten. En ytterligare positiv effekt är eliminering av störande ljud, som framförts i yttrande till ärendet, bestående av "snörvlande" ljud vid ytligt intag då insuget tidvis suger luft. Närbelägna fritidshus har störts av pump och insug. I yttrandet framfördes också synpunkt på att vattnet inte ska släppas ut i Norrängsdiket direkt i dikets början utan bör ledas i ledning förbi den stenbro som korsar diket ca 40 m nedströms för att inte riskera skador på bron. Villkor 7 anger att verksamheten ska utföras så att negativ miljöpåverkan undviks, som t.ex. minskad allmän trivsel samt skada på annans egendom och olägenhet att nyttja den. Villkoret ges med stöd av punkt e i miljöskyddslagens 24 §.

Verksamhetsutövaren ska enligt 7 § miljöskyddslagen ha tillräcklig kunskap om verksamhetens miljöpåverkan och om möjligheterna att förebygga och begränsa dess negativa miljöpåverkan. Ett stöd för detta är egenkontroll av verksamheten. ÅMHM föreskriver med stöd av 26 § miljöskyddslagen i föreskrift 4 att verksamhetsutövaren ska föra driftjournal över verksamheten.

Placering av pump på samfällt område beviljas i enlighet med vattenlagens 3 kap. 4 § då placeringen av pumpen temporärt under bevattningssäsongen inte påverkar området i nämnvärd omfattning.

Med ovanstående motiveringar finner Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet grund för beviljande av miljötillstånd för uttag av bevattningssvatten från Toböle Träsk i Toböle och Näs-Laby byar i Saltvik kommun.

Avgift

För detta tillståndsbeslut uppbärs avgift i enlighet med 14 § i avgiftstaxa för ÅMHHM, fastställd av Ålands landskapsregering genom beslut (2012:6) om taxa för ÅMHHM. Avgiften baseras på avgiftstaxa 2011 och jämkas enligt 10 § taxa 2012 med 50 % pga sambehandling med andra ärenden.

Tillstånd för ytvattentäkt, 2175 € - 50 %   €   1087,50

Bilagor

1.   Ärendehantering.
2.   Besvärsanvisning.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet,

Ordförande Ulrika Karlsson
Prövningsnämnden

Föredragande Mikael Stjärnfelt
Miljöskyddsinspektör

ÄRENDEHANTERING

Ansökan

Ärendet har inletts vid ÅMHM 03.02.2011.

Delgivning av ansökan

Ansökan delgavs offentligt under tiden 25.06.2012 – 16.07.2012 på ÅMHM:s anslagstavla. I delgivningen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovannämnda tid.

Yttranden

Ett yttrande har inkommit under tiden för offentlig delgivning.

Utlåtanden

ÅMHM har begärt och fått utlåtande av Miljöbyrån vid Ålands Landskapsregering.

Bemötande

Sökanden har givits möjlighet att bemöta sådant material som tillförts ärendet av annan än sökanden.

Delgivning av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet delges offentligt på ÅMHM:s anslagstavla och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på ÅMHM:s kansli. Beslutet finns även tillgängligt på internet på ÅMHM:s hemsida, www.miljohalsoskydd.ax. I delgivningen framgår att sakägare kan anföra besvär över beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.